עין משפט
נר מצוה

ג א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הל' א:
ד ב מיי' שם פ"ז הל' ג:
ה ג מיי' פ"א מהלכות מחוסרי כפרה הל' ב:
ו ד מיי' פ"א מהלכות חובל ומזיק הל' א:
ז ה מיי' שם פ"ז הל' ד:
ח ו מיי' פ"א מהלכות תכה"מ הל' יג:

תורה אור · מסורת הש"ס

גמ' מניינא למה לי? א"ר יוחנן *שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת, ◇תו הא דתנן אבות מלאכות מ' חסר אחת מניינא למה לי? שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ◇תו הא דתנן ד' מחוסרי כפרה מניינא למה לי? לאפוקי מדר' אליעזר בן יעקב דאמר ה' הוי דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר גר מחוסר כפרה עד שיזרק דם עליו אהכי תנא ד', ◇תו הא דתנן ד' מביאין על הזדון כשגגה מניינא למה לי לאפוקי מדרבי שמעון דתניא רבי שמעון אומר *שבועת הפקדון לא ניתנה זדונה לכפרה אהכי תנא ד', ◇תו הא *דתנן ה' מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה מניינא למה לי משום דקא בעי למיתנא סיפא נזיר אם נטמא טומאות הרבה ומשכחת לה כגון דאיטמי בשביעי וחזר ונטמא בשביעי ומני *ר' יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות דטהרה מן שביעי הוא דחייל עליה דאי (תאמר) רבי היא כיון דנזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה היכי משכחת לה: אי דנטמא בז' וחזר ונטמא בז' כולה חדא טומאה אריכתא היא ואי (ד)נטמא בח' וחזר ונטמא בח' כיון דיצא בשעה הראויה להביא בה קרבן חייב על כל אחת ואחת, אלא ש"מ רבי יוסי בר' יהודה היא, *מאי רבי ומאי ר' יוסי בר' יהודה דתניא וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר ביום תגלחתו. ◇תו הא דתנן ה' מביאין קרבן עולה ויורד מניינא למה לי משום דקתני סיפא נשיא כיוצא בהן [תני] ה' לאפוקי מדר"א דאמר נשיא מביא שעיר ◇תו הא דתנן ד' אבות נזיקין מניינא למה לי לאפוקי מדרבי אושעיא דאמר י"ג אבות נזיקין הן, ולר' אושעיא מניינא למה לי? לאפוקי מדרבי חייא דאמר כ"ד אבות נזיקין ולר' חייא מניינא למה לי לאפוקי מסור ומפגל. אמר מר שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת, בשלמא פטור לגמרי לא מצית אמרת דכתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו אלא אימא עבר חדא נתחייב חדא, עבר כולהו בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת, אמר רבי יוחנן לכך יצאה כרת באחותו לחלק, מתקיף לה רב ביבי בר אביי אימא אחותו דפרט קרא ניחייב חדא עלה, וכולן כיון דבהעלם אחת לא ניחייב אלא אחת, ולרב ביבי בר אביי מי לית ליה הדא דתניא כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא כיצד והנפש אשר תאכל בשר וגו' והלא שלמים בכלל [כל] הקדשים היו ולמה יצאו להקיש אליהן מה שלמים שהן קדשי מזבח וחייבין עליהן אף כל שהן קדשי מזבח חייבין עליהן יצאו קדשי בדק הבית. אמר (ליה) רב ביבי בר אביי ומינה: לאו מי אמרת התם יצאו קדשי בדק הבית הבא נמי מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה ואין לה היתר בחיי אוסרה אף כל שאין לה היתר בחיי אוסרה יצאה אשת איש שיש לה היתר בחיי בעלה, א"ר יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא כי כל אשר יעשה מכל התועבות וגו' (הואיל וכך הקיש הוא) הוקשו כל העריות כולן לאחותו מה אחותו חייבין עליה בפני עצמה אף כל חייבין עליה בפני עצמה, ולרבי יצחק דאמר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאה כרת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות, לחלק מנא ליה? נפקא ליה מואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לחלק על כל אשה ואשה, ורבנן נמי תיפוק להו מואל אשה בנדת טומאתה? אין ה"נ, אלא כרת דאחותו למאי אתא? מיבעי ליה לחלק על אחותו, ועל אחות אביו, ועל אחות אמו, הני למה להו לחלק הרי שמות מחולקין והרי גופים מחולקים? אלא אימא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו, ורבי יצחק הא מילתא מנ"ל? נפקא ליה מן סיפא דקרא דכתיב ערות אחותו גלה ורבנן אחותו דסיפא דקרא מאי עבדי ליה? מיבעי ליה לאחותו

א) עי' נ"מ ג) [הוריות ח:] ג) [שם פ' שבועות כז:] ד) ב"ק ב' ה) [שם ז:] ו) עי' תוס' ב"ק רפ"ק ז) ב"ק ז: ח) יבמות ז' ט) שם ח' כב: קדושין סז: י) [מכות יג: כג: מגילה ז:] כ) [לקמן ט']

גמ' מניינא · שלשים ושש: מחוסרי כפרה · דאין אוכלים בקדשים עד שיביאו כפרה ובפ"ב (לקמן ח:) מפרש להו: עד שיזרוק הדם · כדמפרש בפ"ב (שם ט·) ככם כגר יהיה מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים כו': אהכי תנא ארבעה · כד] וכל היכא דתני חושבנא דוקא קתני ולא תימא תנא ושייר: ארבעה מביאין על הזדון · מפרש בפ' ב' (שם): ר' יוסי בר' יהודה · דאמר לקמן (שם:): נזירות דטהרה · נזיר שנטמא וספר ז' לחזור ולהתחיל ולמנות נזירות טהרה מז' חיילא ומשכחת לה דמביא קרבן א' על טומאות הרבה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בז' דכיון דבז' טהור הוא הוו להו ג' טומאות וקרבן כה] אחת הוא ולא על כל טומאה וטומאה משום דבשתי טומאות הראשונות לא יצתה שעה ראויה להביא קרבן דאין הבאת קרבן אלא בשמיני הלכך אינו מביא אלא על האחרונה להכי נקט תרי זימני נטמא בז' דמהדר אג' טומאות משום דתנא במתניתין טומאות הרבה: חדא טומאה אריכתא · דלא בא לכלל טהרה: אלא שמע מינה כו' · ולהכי תנא מניינא לאשמועינן דדוקא הוא ולא תימא רבי היא וסמי מכאן (א) נזיר: וקדש את ראשו · לנזירות טהרה שניה: ה' מביאין קרבן עולה ויורד · כלומר על חמש עבירות מביאין קרבן עולה ויורד בפ"ב (שם): מניינא למה לי · ליתני אלו: משום דקתני סיפא · בהוריות בפ"ב (דף ח:) ואיירי בהנך ה' וקתני הכי אין ב"ד חייבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים ט' ונשיא כיוצא בהן כו] (נמי) דפטור (אבל) בהנך משום [דלא] שייך בהו קרבן עולה ויורד ועניות בנשיא לא שכיחא, ר"א כז] אומר נשיא מביא שעיר כדינו בכל המצות שבתורה ואמרי' בגמ' לא אמר ר' אליעזר אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בהן כרת כבקבועה להכי תנא הכא ה' לאשמועינן דדוקא נקט דכל המביא כח] על ה' עבירות הללו אינו מביא קבועה אלא עולה ויורד ולא תימא סמי מכאן טומאת מקדש וקדשיו לאוקומה כר' אליעזר דאמר מביא נשיא עליה קרבן קבועה אלא אינו מביא קבועה אלא: תני ר' יוסי הגלילי דפטר ליה לגמרי תני ר' עקיבא ור' שמעון כט] דמחייבו ליה בעולה ויורד דהיינו כשבה או שעירה או תורים ובני יונה: שלש עשרה · ועשרים וד' מפרש התם בפרק ד' אבות נזיקין (ב"ק ד:) ולשלם ממיטב כדמפרש התם: מסור · מלשין: ומפגל · *כהן שפגל בקרבנו של ישראל (ג) ל] לאוכלו חוץ לזמנו דחייב לשלם ממיטב דהאי היזק דיבורא בעלמא הוא והיזק שאינו ניכר הוא: אחותו · בכלל עריות היתה דכתיב בהו (ויקרא יח) "ונכרתו הנפשות העושות" והדר כתיב בקדושים תהיו "איש אשר יקח את אחותו וגו' ונכרתו לעיני בני עמם": אחותו דפרט בה קרא · כי עביד לה בהדי איך ליחייב עלה דידה חדא והאידך שלהו חדא, ואי תיבעי לך אמאי אוכחן אחותו דיצאת לחלק אבל שאר עריות למה יצאו צריך לאשמועינן דאיתנהו במיתת ב"ד עריות שיצאו דכתי' בהו (שם) מות יומת [יש מהן בסקילה ויש מהן בחנק] ויש מהן דכתיב בהו שריפה והני דאיתנהו בכרת מפרש להו ביבמות (דף נד·) נא] דפרט בה קרא ואחותו דבעי הכא לא מפרש: בכלל כל הקדשים · אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים (שם כב) והאי יקרב ליכא למימר דנגיעה היא ממש דבנגיעה ליכא נטילת נשמה נב] כדגרסינן במסכת מכות (דף יד:) "מבכל קדש לא תגע" והיינו אכילה ולא נגיעה והאי "יקרב" נמי מפרש במסכת מעילה (דף י:) דאינו נגיעה אלא דבר המוכשר ליקרב נג] א"ר אלעזר וכי יש נוגע שהוא חייב אם כן למה נאמר "אשר יקרב" לומר שאין חייבין עליו עד שיוכשר ליקרב כלומר אינו חייב על אכילתו משום טומאה עד שיוכשר ליקרב: יצאו קדשי בדק הבית · שאינו ענוש כרת האוכלן בטומאת הגוף והכא נמי ליגמר כולהו מאחותו: אשת איש שיש לה היתר בחיי אוסרה · שמתגרשת בגט הלכך לא גמרי לה מאחותו ולא משכחת בה נד] חטאת בהעלם: בפני עצמה · אפי' עשאה עם האחרים: לדונה בכרת ולא במלקות · והיה מלמד על הכלל כולו דלית ליה חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי (ג) כריתתן באלו הן הלוקין (מכות כג·): ואל אשה · הוה ליה למיכתב ונדה לא תקרב: ורבנן · דאית להו נפטרו מידי כריתתן ומפקי כרת דאחותו לחלק: תיפוק להו מואל אשה · לחלק: על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו · דסד"א הואיל ואיסור חד דאחוה אכולהו לא נחייב אלא חדא: הרי שמות וגופים מוחלקין · מואל אשה נפקא נה] ומקראות מוחלקין דמתלתא קראי נפקי אחותו, ואחות אביו, ואחות אמו: אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו · מפרש לקמן בפ' אמרו לו (דף טו·) ברשיעא בר רשיעא נו] (כותי) הבא על אמו והוליד שתי בנות ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ועלה אילטריך קרא לחלק משום דגוף אחד הוא: אחותו דסיפא דקרא דכרת דלעיל נמי עלה קאי:

תוספות לאפוקי מדר' אליעזר בן יעקב. לקמן בפ"ב (דף ח ע"ב) קאמר דרבנן לא סבו ליה לגר משום דגר כי קא מייתי למיכל בקהל הוא דמייתי אלמא לרבנן נמי גר הוי מחוסר כפרה והא דקאמר לאפוקי כלומר דלא איירי בה וכה"ג ברים ב"ק ולקמן מניא דמתני' למעוטי דר' אושעיא ודר' חייא: דקתני בסיפא ונשיא כיוצא בהן · ולאו סיפא דממש מבואין היא אלא בהוריות מתניא (בדף ח ע"ב): למעוטי מפגל · פירש"י שאין משלם ממיטב מיהו בפ"ק דב"ק משמע דלא ממעט ליה ממיטב אלא דלא סני ליה דבקדשים לא קמיירי וכאן דלא מייתי ע"ו נשים פוסרות והאשה נקנית בג' דרכים ט' דהנהו אתו לאפוקי מדאמוראי והכא לאפוקי מדתנאי ור' לאמי פנים ס"פ ד' לאמי פנים חלוקות בדיניהן זה מזה וכן הכנה: שאין לה היתר בחיי אוסרה יצאה אשת איש · הוי מצי למימר מה אחותו שאין לה היתר כלל אף כל כו' יצאת אשת אח שיש לה היתר במקום מצוה: הוקשו כל עריות כולן לאחותו דכתיב ביה כרת וליכא לאקשויי לפסוק דהיקשא ולכתוב כרת באשת איש דקיל או באשת אח וכה"ג שאר עריות די"ל דהיקשא א אילטריך למילי טובא ביבמות ועוד דמה להצד שכן בידו לכ טות: לדונו בכרת ולא במלקות · תימה דבשלמים נמי נימא דילמא לדונו בכרת ולא במלקות: אחותו שהיא אחות אביו כו' · תימה דנקט הכי דלא משכח אלא באיסור לנקוט אשת אחיו שהיא אשת אחי אביו או בת בתו וכלתו ואחות אשתו כדאמרי' בפ"ג (לקמן יד·) וי"ל דנקט הא לרבותא אע"ג דכל מחות שבה משל אחוה בן אפ"ה חשיבי שמות מחולקין:

רבינו גרשם

אבל: מניינא למה לי דקתני ל"ו לימא על אלו חייבין על זדונו כרת הבא על האם כו' א"ר יוחנן להכי תנא מניינא לומר שאם עשאן כולן בהעלם אחת בשגגת אחת שחייב ל"ו חטאות דאם לא נקט מניינא שמא איכא למימר יש מהן יותר ותנא ושייר או שמא קס"ד דיש מלאכות שאין חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת להכי תנא מניינא דחייב על כל אחת ואחת ואינם יותר: מניינא דאבות מלאכות למה לי לימא אלו הן אבות מלאכות הזורע והקוצר כו': א"ר יוחנן כו' כטעם דכריתות: תוב דתנן באידך פירקין ארבעה מחוסרי כפרה הזב והזבה וכו' דלא מישתרו בתרומה וקדשי' עד דמייתי כפרתן · מניינא לאפוקי מדר"א דתני בתוספתא גר מחוסר כפרה הוא דכי נתגייר ומל וטבל לא מצי למיכל בקדשים ולא משתרי בקהל עד שיזרוק עליו הדם דקינים וכדמפרש בפרקין תניינא וכי יגור אתכם גר או אשר בתוככם לדורותיכם ועשה אשה ריח ניחוח לה' כאשר תעשו כן יעשה מה אתם מיני דמים אף הם מיני דמים · מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים · אי מה אבותיכם עולה ושלמים אף הגרים כן · אמרת צא וראה אי זהו מין דמים שכולו לאישים ואין לך חוץ מן העוף הוי אומר זה עולת העוף להביא פרידה אחת א) כלומר שמביא פרידה אחת שחרית ואוכל בקדשים לערב ואי אמר אלו מחוסרי כפורים ולא אמר ארבעה הוה אמינא תנא ושייר לרבות נמי הא דר' אליעזר קמ"ל מניינא ארבעה והו לא לאפוקי הא דר' אליעזר: תוב הא דתנן בפירקין תניינא ארבעה מביאין על הזדון כשגגה הבא על השפחה ונזיר שנטמא ועל שבועת העדות ועל שבועת הפקדון ומפרש התם מנלן דמביאין על הזדון כשגגה: מניינא למה לי · לאפוקי מדר' שמעון דתנא במסכת שבועות שבועת הפקדון לא נתנה זדונה לכפרה ואי אמר אלו מחוסרי כפרה ולא אמר מניינא הוה אמינא לאו דוקא אלא כר' שמעון דממעט לשבועת הפקדון קמ"ל מניינא דארבעה הוו ולאפוקי מדר' שמעון: תוב דתנא נמי בפירקין תניינא ה' מביאין קרבן א' על עבירות הרבה הבא על השפחה ביאות הרבה ונזיר שנטמא טומאות הרבה כו' · מניינא למה לי משום דקתני בההיא ונזיר שנטמא טומאות הרבה דאינו מביא אלא קרבן אחד: ומשכחת לה כגון דאיטמי בשביעי וחזר ונטמא בשביעי דהיינו שנטמא טומאות הרבה ביום שביעי ביום תגלחתו כדכתי' וכי ימות מת עליו בפתע פתאום וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו היינו נזירות דטומאה וכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו: [מיום ז' הוא דחיילא] ומתחיל למנות נזירות דטהרה שוב ל' יום וקמ"ל מניינא דמתניתין דתני ה' ותני בהו נזיר שנטמא טומאות הרבה היינו אליבא דר' יוסי בר' יהודה דאמר במסכת נזירות דנזירות דטהרה דמתחיל שוב למנות מיום ז' הוא דחילא עליה וכיון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בז' טומאות הרבה [illegible]

שיטה מקובצת

א] הא דתנן ארבעה מחוסרי כפרה מניינא למה לי פרש"י דכל היכא דאיכא מניינא וחושבנא לא אמרי' תנא ושייר וקשה דבפ' שני דסוטה [דף טז ע"א] קאמר ר' ישמעאל בג' מקומות הלכה (נעקרת)(עוקבת) את המקרא וקאמר התם תנא ושייר וי"ל דאע"ג דאמרינן אף דתנא מניינא משייר מ"מ בהנם לא תנא מנין אם לא למעט שום דבר וקאמר דאתא לאפוקי מדרבי אליעזר בן יעקב: לאפוקי מר' אליעזר בן יעקב דקאמר ה' הוי וא"ת אמאי לא קאמר שש הוי דהא קאמר נזיר לייט ותגלחתו וי"ל דלא חשיב הכא אלא מחוסרי כפרה שהכפרה מעכבתו מלאכול בקדשים אבל נזיר אין כפרתו מעכבתו מלאכול בקדשים · תוס' הרא"ש ז"ל: ב] הוי דתנן ה': ג] שיזרק עליו הדם: ד] לאפוקי מדר' שמעון' תימה מה צריך מניינא לאפוקי מר"ש הא קתני בהדיא בשבועות הפקדון וי"ל דתנא מניינא דלא תטעה לשנות שבועות הפקדון אין מביא עליה זדון כשוגג כר"ש להכי תנא מניינא דכולן שוין תוס' הרא"ש ז"ל: ה] סיפא ונזיר שנטמא טומאות הרבה ס"א מאן תנא והיכא משכחת לה אמר רב חסדא ר' יוסי בר' יהודה היא וכגון דאיטמי בשביעי וחזר ואיטמי בשביעי ומני ר' יוסי בר יהודה: ו] דאי תימא רבי היא כיון דאמר: ז] נזירות דטהרה עד שמיני (נזיר דף יח): ח] ואי נטמא בח' אות ד' נמחק: ט] דיצא שעה אחת הראויה אות מ' נמחק: [י יא יב יג יד] עי' בחדושין: טו] בכלל כל הקדשים: טז] עי' בחדושין: יח] הבית אמר לך רב ביבי בר אביי ומינה: יט] עי' בחדושין: כ] חייבין עליהן בפני עצמן: כא] כב] עי' בחדושין: כג] לי' מאחותו דסיפא דקרא תיבת מן נמחק: כד] ארבעה לאפוקי מדר"א דאמר ה': כה] וקרבן אחד הוא מביא ולא תיבת אחת נמחק: כו] בהן כלומר דפטור בהנך משום דשייך בהו קרבן: כז] דאמר נשיא אות ו' נמחק: כח] המביא קרבן על: כט] דמחייב ליה קרבן עולה ויורד: ל] ישראל דשחיטה לאכלו: לא] ביבמות ואחותו דפרט ביה קרא דבעי: לב] נשמה מדגרסי' במס' אות כ' נמחק: לג] ליקרב דאמרינן התם א"ר: לד] בה חטאת בהעלם אות ב' נמחק: לה] נפקא דמקראות מוחלקין: לו] רישא כגון הבא ותיבת כותי נמחק: [illegible]

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה וסמי מכאן [illegible] (ב) ד"ה ומפגל וכו' של ישראל לאוכלו חוץ לזמנו: (ג) ד"ה לדונו וכו' מידי כריתות כדאמרינן באלו

נושא/מבנה
"מנינא למה לי"
למה מוזכר כאן במשנ'
ובעוד משניות את
מספר הדברים
מאחר שהפרטים
רשומים וניתן לספור
אותם (עי' תלמוד לצ' רב' זה דקדוקי סופרים)

◇ "תו..."
עוד משניות שמופיע
בהן מספר ודנים
ע' לשאול אותם
"מנינא למה לי"

נושא
אמין דעריות מלמד
דאם עשאן כולן
בהעלם א' חייב על
כל א' וא'

מבנה
"אימא"
נסיונות להקשות
על דין הנ"ל

נושא (המשך)
מהו המקור בקרא
לחלק בעריות

*כריתא בר כריתא
①-③ סדר הדברים

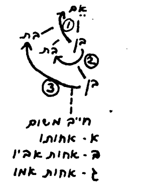

חייב משום
א - אחותו
ב - אחות אביו
ג - אחות אמו

*לקמן: משנה
אלו מביאין קרבן
עולה ויורד
[illegible]